

Późnośredniowieczne debaty etyczne i teologiczne zaowocowały koncepcjami dotyczącymi woli uznawanymi obecnie za jedne z najbardziej oryginalnych w etyce średniowiecznej. Do zagadnień powszechnie wówczas dyskutowanych należała natura woli. Prowadzone w 14-stym stuleciu dysputy etyczne przyczyniły się do wyłonienia nowego zagadnienia omawiającego złożony i dynamiczny charakter woli, które koncentrowało się na wielowymiarowości i zwrotności woli omawiając zagadnienia takie jak akty woli pierwszego i drugiego rzędu, czy zaniechanie podjęcia decyzji przez podmiot moralny – zagadnienia, które ponownie poddane zostały szczegółowej analizie dopiero w 20-stym wieku między innymi przez Harry'ego Frankfurta i Geralda Dworkina.

Obecny projekt ma na celu wskazanie na te aspekty i zagadnienia późnośredniowiecznych koncepcji etycznych, które są ciekawe i niekonwencjonalne nie tylko na tle rozwiązań etyki i teologii średniowiecznej, ale także bez wątpienia noszą znamię prekursorskie wobec współczesnych teorii podmiotu oraz teorii filozofii praktycznej dotyczących konstrukcji podmiotu poznającego, intencjonalności i jej poziomów.

Obecny projekt zakłada studia nad koncepcją woli Ryszarda Kilvingtona, jednego z najwybitniejszych mistrzów angielskiej filozofii czternastowiecznej, oraz nad zastosowaniem argumentów i narzędzi analitycznych z obszaru logiki i matematyki fizycznej w rozważaniach nad wolą. Przeprowadzimy również studia nad rolą koncepcji woli Kilvingtona i zastosowanej metody argumentacji w ówczesnym środowisku: analizy koncepcji woli jego bezpośrednich poprzedników oraz kontynuatorów jego rozwiązań w perspektywie doktrynalnej i metodologicznej – koncepcji Jana Dunsza Szkota, Wilhelma Ockhama, Henryka z Gandawy, Waltera Chattona, Waltera Burleya, Ryszarda FitzRalpha, Gabriela Biela, Rogera Rosetha i Jana Buridana w pismach etycznych i teologicznych.

Zbadamy wyłonienie się nowego zagadnienia w średniowiecznej etyce dotyczącego złożonej natury woli, oryginalną metodę przyjętą przez Kilvingtona i jego następców na tle standardowego sposobu argumentowania owych czasów. Przeprowadzimy studia prowadzące do odpowiedzi na pytanie: W jakim stopniu nowa metoda stała się przyczyną narodzin nowego i oryginalnego zagadnienia w rozważaniach dotyczących woli w późnośredniowiecznej etyce i teologii?

Obecny projekt jest pionierskim planem badawczym w realiach zarówno polskich, jak i światowych. Prowadzone dotychczas badania dotyczące etyki średniowiecznej w znacznej mierze koncentrują się bowiem na koncepcjach jedynie do 13-stego stulecia oraz na zagadnieniach takich jak słabość moralna czy relacja intelekt-wola. Należy podkreślić, iż choć nowe metody i argumenty w późnośredniowiecznej logice i matematyce fizycznej cieszą się niesłabnącym zainteresowaniem historyków idei, to już ich wykorzystanie w etyce czy teologii, a tym bardziej w koncepcjach woli jest zupełnie niezauważane i pomijane. Nie istnieją żadne prace poświęcone złożonej strukturze woli. Brakuje również badań analizujących wpływ nowych metod na formułowane rozwiązania, rozwój i kształtowanie się teorii etycznych.

Obecny projekt umożliwi lepsze zrozumienie osiągnięć i rozwoju późnośredniowiecznej etyki, oraz prekursorskiego charakteru koncepcji woli, które wówczas były formułowane, a które wciąż pozostają w dużej mierze nieprzenalizowane. Nasze badania, których rezultatem będą m.in. wydanie krytyczne kwestii teologicznych Kilvingtona i książka poświęcona nowym ideom i metodom w późnośredniowiecznych koncepcjach woli w etyce i teologii da wgląd w czternastowieczne debaty woluntarystyczne oraz przybliży czytelnikowi oryginalne dyskusje etyczne późnego średniowiecza.